

[Første næstformand]

Mødet genoptaget kl. 13.30

Forhandlingen genoptoges.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er jo ikke uden en vis ironi at skulle holde en tale om samfundets langsigtede udvikling for disse tætpakkede rækker! Jeg har faktisk et par perler, jeg gerne ville have kastet, men det bliver jo svært.

Jeg vil gerne sige VS tak for, at man har foranlediget diskussionen. Jeg mener, det burde være tilbagevendende for folketinget med mellemrum at have debatter af denne art. Man kan altid diskutere den konkrete nyttevirkning af det, men bestræbelsen finder jeg rigtig.

I øvrigt vil jeg gerne sige til hr. Steen Folke, at det indlæg, han kom med her, var stærkt i analysen af vort nuværende samfunds svagheder. Derimod var det faktisk svagt i visionerne, når det kom til spørgsmålet om, hvorledes VS selv forestillede sig samfundsudviklingen og samfundsindretningen.

Det, jeg bemærkede særligt, var, at hr. Steen Folke forestillede sig et socialistisk samfund med en central planlægning af landets økonomi, men med fri forhandlingsret for faglige organisationer. Det er altså en ny model, som aldrig er prøvet før, og jeg har lidt svært ved at se, hvorledes det skulle kunne lade sig praktisere. Det blev ikke klart i hr. Steen Folkes indlæg, hvilket samfund VS ønskede, og slet ikke hvordan VS ønskede, at dette samfund skulle skabes.

Jeg vil godt tage udgangspunkt for overvejelser om den langsigtede udvikling i den fundamentale kendsgerning, at det danske samfund og det vestlige verdenssamfund i disse år gennemgår en periode med en betydeligt lavere vækst end i den foregående periode. Alt peger på, at den lave vækst i den vestlige økonomi som helhed, og dermed også i vor egen økonomi, er noget, som vi vil komme til at leve med en tid fremover. Det er ikke en situation, som nogen har villet, det er ikke en, som har været tilstræbt. Den er først og fremmest kommet på grund af globale ændringer i det økonomiske system, først og fremmest forskydningen i rigdom og fattigdom og forskydningen i rigdom til de olieproducerende lande.

Et langsigtet mål må derfor være at søge at indrette vort samfund til den lavere vækst. Det kan lyde enkelt nok, og opgjort i tal, i procent af bruttonationalprodukt eller andet, ser det ikke vanskeligt ud. Men det store problem i at omstille et samfund som det danske til en lavere økonomisk vækst ligger jo i, at alle disse samfunds institutioner fra de mindste til de største er gearret til den høje vækst. Det gælder familierne, det gælder de grupper, man tilhører, det gælder enkeltvirksomheder, det gælder så udpræget organisationerne i vort samfund, at de er indrettet på en fortsat hurtig økonomisk udvikling og fremgang i materiel velfærd. Forventninger i vort samfund retter sig mod en stadig højere vækst både i privat og i offentligt forbrug.

Risikoen ved den situation, vi oplever i disse år, hvor vi efter en vækstperiode uden sidestykke i verdens økonomiske historie står over for at indrette os på den lavere vækst, er i virkeligheden et sammenbrud i samfundssolidariteten, en risiko for at en ægte solidaritet afløses af en stadig accelererende gruppeegoisme, som er destruktiv, fordi summen af krav og forventninger så langt overstiger de faktiske muligheder. Risikoen er, at alle grupper søger at rage mest muligt til sig med det resultat, at ingen får virkelige fordele af det.

Dette er et problem, som vi står midt i i disse uger. Men jeg vil advare mod at tro, at det er et problem, der kun optræder nu, hvor vi skal forhandle overenskomstløsninger i 1979. Vi vil stå over for det samme tilpassningsproblem, når vi skal lave overenskomster i 1981 og 1983, og vi vil stå over for det ved alle indgreb fra samfundets side, hvor man påvirker fordelingen af goder og byrder. At imødegå den accelererende gruppeegoisme, tendensen til at alle søger at hytte deres eget på et tidspunkt, hvor væksten er lav og mulighederne er små, det er den langsigtede udvikling, som jeg ser den for den politiske ledelse af Danmark i de kommende år.

Efter radikal opfattelse er det nødvendigt at imødegå denne risiko ved et bevidst arbejde for at skabe en bedre fordeling i samfundet af forbrugsmuligheder, af goder og byrder, af pligter og ansvar og også, som noget nyt, af arbejdet, fordi den lave vækst betyder, at vi ikke på traditionel vis kan producere os ud af arbejdsløsheden. Kun ved en